Budapest, 1920. XLII. évfolyam 134. (14,247.) szám. Szombat, junius 5.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .... 280 K — f
Félévre .... 140 „ — „
Negyedévre .... 70 „ — „
Egy hóra .... 25 „ — „
Egyes szám ára helyben, vidéken és pályaudvaron 1 korona.
Hirdetés és apróhirdetés díjszabás szerint.

PESTI HIRLAP

Kiadótulajdonosok: LÉGRÁDY TESTVÉREK.
SZERKESZTŐSÉG, KIADÓHIVATAL ÉS NYOMDA: Budapest, V., Vilmos császár-út 78.
FIÓKKIADÓHIVATAL: Budapest, VII., Erzsébet-körút 1.

Nemzeti egység.

A fekete napon, amelyen ránk borult a békeszerződés sötétsége, örök mécsest kell gyujtani a *nemzeti egység* oltárán. Picinyke láng ez ma még, de messze világit, mint egy csillag a sötét éjszakában. Ezzel adunk jelet a távolba erőszakkal elszakitott testvéreinknek, aik könnyes szemmel tekintenek föl a kegyetlen égre. Ezzel jelezzük, hogy ébren őrködünk fölöttük is. A nemzeti érzés lángjának állandó szitásával mutatjuk, hogy hivek maradunk hozzájuk, hogy testvéreinknek tartjuk őket s arra kérjük, ne feledjenek ők se minket s lelkük belső rejtekén maradjanak hivek a közös házához, melyet jobb időben visszaad még nekünk a magyarok Isteme.

Szerető családot tépett szét ellenségeink gyülölete junius 4-ikén. Ezer esztendős testvéri szeretetet nem lehet erőszakkal eltépni. A durva béke széthurcolhatja a magyar nemzet nagy családjának egyes tagjait Nagy-Romániába, Jugoszláviába vagy Csehországba. De a lelkeket nem lehet szétszakitani. Szuronyos katonákat föl lehet állitani az erőszakolt határokon; de nincsen olyan hatalom, mely megakadályozhatná, hogy az idegen államok nevére elkeresztelt magyar állampolgárok mindeneken keresztül érzésben örökre össze ne forrjanak.

Mi a megcsonkitott ország központjában legjobban érezzük, hogy ez amputációval megszünt az egészséges vérkeringés, mely az életet lehetővé tette. Reánk nézve csak ideig-óráig tartó vegetálás az, ami e békeszerződés béklyói között lehetséges. Tudjuk, hogy tönkremegyünk gazdaságilag, hogy elpusztul kulturánk, hogy irodalmunk és művészetünk elveszti azt a táperőt, a nagy magyar közönséget, mely nélkül nincs se anyagi, se szellemi élet. De legnagyobb szenvedéseink és aggodalmaink közepette is tekintetünk a messzeségbe száll, hol elszakitott testvéreink gyásza még nagyobb. Őket kinozza, gyötri, üldözi az ellenség. Nekik meg kell tagadniok magyarságukat, el kell viselniök némán s türelmesen egy idegen uralom minden kegyetlenségét. Megaláztatást, anyagi tönkretételt, testi és lelki kinzást, börtönt, csak azért, mert magyarok, vagy ha idegen ajkuak, azért, mert nem tagadták meg velünk a testvériséget s a közös házához való hűséget. Szeretetünk, részvétünk, biztatásunk és bátoritásunk hozzájuk repül a sötét éjszakában s meggyujtja náluk is az összetartó nemzeti érzésnek és reménynek mécsesét. Se a kényszerbéke, se a rájuk kényszeritett hűségeskü nem szakithatja el tőlünk az elrabolt országrészek magyarjait, de a hazafias németeket, tótokat, ruthéneket, vendeket, szerbeket és románokat sem, akiket vissza fog hozni közénk a szabadságszeretet. Sohasem fogja a nemzet elfelejteni ugy az elszakitott magyaroknak, mint más nyelveken beszélő testvéreinknek hű ragaszkodását s majd meg fogja ezerszeresen hálálni az uj Magyarországban.

Ha nem volna oly kinos a jelen s oly terhes a jövő, akkor az időleges kényszerü válásnak ez a pillanata alkalmas volna a multon való elmerengésre s bizonyos keserü igazságoknak utólagos megállapitására. Valljuk be őszintén, hogy szétdarabolásunkat nemcsak a hadiszerencse hiánya, nem csupán a háboru után uralomra jutott kalandorok ügyetlensége és gazsága okozta, hanem könnyüvé tette a Habsburgok magyarellenes viselkedésén kivül a mult politikusainak sok hibája és értelmetlensége is. Negyven esztendőn át harcoltunk a nemzeti politika csekélyszámu irói gárdája *az egységes magyar nemzeti állam* eszméjéért, a békés kulturális eszközökkel, a becsületes közigazgatással s a szeretet politikájával elérhető összeolvadásért. Az üres politizálás azonban összeforrasztó munka helyett szétválasztó gyülölködést termelt. Elkésett leckeóra ez a junius 4-ike a multra nézve. De bár tanulnánk belőle a jövőre.

Pénteken délután aláirtuk a békét.

A Magyar Távirati Iroda jelenti Párisból junius 4-én: **A magyar békeszerződést ma délután 4 óra 30 perckor aláirták.** (Havas-ügynökség.)

A nemzetgyülés nyilatkozata a béke aláirásáról.

A magyar nemzetgyülés mai ülését kizárólag ünnepies nyilatkozatnak szentelte.

Rakovszky István elnök az ülés megnyitása után az alábbi ünnepélyes nyilatkozatot tette:

— T. Nemzetgyülés! A mai napon Magyarország egy történelmi fordulóponthoz érkezett. Ma irják alá ama békeszerződést, mely ezeréves országunk szétdarabolását kimondja. *Békeszerződésnek nevezik azt, ami nem az igért örök békét, de örök békétlenséget* (Ugy van! Ugy van! a Ház minden oldalán.), *nem nyugalmat, de folytonos nyugtalanságot* (Ugy van! Ugy van! a Ház minden oldalán.), *nem szeretetteljes együttműködést az emberiség nagy és nemes céljai elérésének érdekében, de széthuzást és ellenszenvet alkalmas teremteni a népek között és uj és hosszantartó viszályok csiráját hintj el mesterségesen.* (Ugy van! Ugy van! Taps a Ház minden oldalán.)

Rupert Rezső: Hadüzenet béke alakjában.

Az elnök: A kényszer hatása alatt ezt az ugynevezett békeszerződést aláirjuk. De a lehetetlen dolgokra senki sem kényszerithető. Ez a szerződés ugy erkölcsi, mint anyagi tekintetben *oly lehetetlenségeket tartalmaz* (Ugy van! Ugy van! a Ház minden oldalán.), *amelyek meg nem valósithatók.* (Ugy van! Ugy van!)

Szterényi József: Képtelenség!

Az *elnök:* Minden igazságtalanság, követtessék az el egyeseken, vagy nemzeteken, megboszulja magát és minden igazságtalanságnak megvan az a mélységes megtorlása, hogy belőle a jónak bőséges forrása fakad. (Ugy van! Ugy van! a Ház minden oldalán.) Bizzunk e gyásznapon az isteni Gondviselésben, bizzunk nemzetünk szivósságában, amely egy évezreden át Európa védpajzsa volt. Bizzunk népünk sok jó tulajdonságaiban és bizzunk végre saját erőnkben . . .

Friedrich István: Csak saját magunkban!

Az *elnök:* . . . melyet kitartó munkával fejlesztve, igazolni fogjuk ama régi mondást: *Ne bántsd a magyart!* (Élénk helyeslés és taps a Ház minden oldalán.)

A tőlünk elszakitott országrészeknek pedig azt izenjük: ezer évi együttlét után válnunk kell, de nem örökre! (Felkiáltások: Nem válunk! Soha!) E pillanattól kezdve minden gondolatunk, éjjel-nappal minden szivdobbanásunk arra fog irányulni, hogy *régi dicsőségben, régi nagyságban egyesülhessünk velük.* És amikor őket a bucsunál még egyszer szivünkhöz szoritjuk, sziveink ugy egybeforrnak, hogy azokat semmi ármány, semmiféle erőszak, semmi hatalom elválasztani nem tudja. (Felkiáltások: Nem bucsuzunk! A nemzetgyülés tagjai felállanak helyükről és tapsolnak.)

Inditványozom, hogy nagy *fájdalmunk felétt a nemzetgyülés ma ülést ne tartson,* legközelebbi ülését holnap délelőtt tiz órakor a mai napirenddel tartsa, azzal a megjegyzéssel, hogy — interpellációs nap lévén — az inditvány- és interpellációs könyv is felolvastassék. Méltóztatnak ehhez az inditványhoz hozzájárulni? (Igen.) Ha igen, akkor ily értelemben mondom ki a határozatot és az ülést berekesztem. (Felkiáltások: Éljen az elnök! Éljen Magyarország!)

A menekültek felvonulása.

Némán és hangtalanul, de minden szónál és tettnél lélekemelőbben fejezte ki pénteken mérhetlen gyászát és bánatát a főváros közönsége. Aláirták Versaillesban azt a békeszerződést, amely egy időre az országot nyomorulttá teszi, hontalanná sok százezer magyart. De az egész ország népe egygyé forr a tiltakozásban s a halálos itélet megpecsételésének órájában néma, tüntető menet vonult Budapest utcáin azzal a törhetlen akarással, hogy ujra egésznek és erősnek fogjuk látni Magyarországot. Az üzletek zárva maradtak, tiz órakor a főváros öszszes vendéglői és kávéházai is bezárultak, megszünt minden élet, az iskolákban nem volt tanitás s az elszakitott területek Budapesten élő menekültjei tüntető felvonulást rendeztek a gyilkos békeszerződés ellen az Andrássy-uton.

A néma menet.

Már reggel fél kilenc órakor kezdtek gyülekezni a menekültek az Árpád-szobor körül, ahol zászlók alatt négyes rendekbe sorakoztak. Fél tiz órakor indult el a sok ezer főnyi tömeg a millenniumi emlékműtől. Néma oszlopban haladtak végig az Andrássy-uton a lipótvárosi Bazilika felé. A menet élén Keletmagyarország felirásu lobogó, mellette Magyarország és Erdély uniójának zászlója. A zászló mögött közvetlenül a megszállott törvényhatóságok tisztviselői és követői, X X X
X X X X Az erdélyiek után a menekült máv. vasutasok külön jelvény alatt, az erdészek, majd a waggonlakók és a tömegszállások lakói jöttek sorrendben. A menet további részei az északmagyarországi, majd a délmagyarországi menekültekből állottak, kik közül a bácskaiak külön nemzeti szinü zászlóval vonultak fel. A menetben valamennyien zöld gallyakkal, integritási jelvényekkel vettek részt.

X X X X X X X X X X X
X X X X X X X X X X X
X X X X X X X X X X X
X X X X X X X X X X X
X X X X X X X X X X X
X X X X X X X X X X Negyvennyolc törvényhatósági terület képviseltette magát a menetben. A tömeg hangtalan volt és néma, csak a fejek fölött lebegő táblák kiáltoztak:

— *Erdély hontalan fiai és leányai követelik vissza békés otthonukat!*

— *Az otthonából kiüzött tizenkétezer waggonlakó tiltakozik a békeszerződés ellen!*

Amikor a menet első része a Bazilika elé érkezett, megszólalt a templom nagy harangja s ugyanakkor a főváros összes templomaiban félórai harangzugás volt s az utcákon megálltak tiz percre a villamosok.

Szentmise a Bazilikában.

A lipótvárosi Bazilikában impozáns rendben állott fel a hatalmas menet, a szentélyhez legközelebb a három elszakitott országrész zászlaja, mögöttük a menekültek. A főváros közönsége oly nagy számban jelent meg, hogy a legnagyobb templom sem tudta valamennyiüket befogadni.

A templomban Veni sancte után *Kovács Kálmán* apátplébános csendes szentmisét mondott, amely alatt a templom énekkara régi magyar énekeket, köztük a „Boldogasszony Anyánk" kezdetüt énekelte el. Mise után imát mondottak a haza jóvoltáért, majd a beteg Zadravecz István püspök helyett Kovács apátplébános mondott beszédet. Rámutatott arra, hogy az igazságnak előbb-utóbb diadalmaskodnia kell s a Szent István által korát megelőző bölcseséggel megalkotott államegységnek helyre kell állnia.

— Ez a remény jövendő fennmaradásunk alapja, ez az a gyökér, amelyből ki fog emelkedni Magyarország évezredes fája. Nem a keserüség, nem a gyülölet fog bennünket vezetni. De hogy a számadás ideje nem késik sokáig, azt minden magyar ember érzi. Arra az időre tartogassuk azt az elszántságot, amely minden nagy ügynek kisérője, amely nélkül nagy dolgokat létrehozni nem lehet.

A szentbeszéd után a Himnuszt énekelték el, melynek végeztével a menet rendben a Vilmos császár-uton át a Petőfi-szoborhoz vonult, ahol a mindeddig néma tüntetés a Himnusz eléneklésével ünnepi komolysággal és csendben ért véget.

Az egyetemi templomban.

A békeszerződés aláirásával egyidőben az egyetemi templomban hivatalos istentiszteletet tartottak, melyen *Ballagi Aladár* rektor és a dékánok vezetésével megjelent az egyetemi tanács, valamint az egyetem tanári kara teljes számban. A szentmisét *Ámon Pál* prelátus-kanonok, a Központi Papnevelő-intézet rektora, celebrálta fényes papi segédlettel. Az első evangélium után *Wolkenberg Alajos,* a hittudományi kar dékánja, lépett a szószékre és szentbeszédet mondott:

— Befejeződött a tragédia, kezdődik számunkra az uj élet. Ezt az uj életet kezdjük becsületes munkával s az Urnak igéjével, aki azt mondja: Legyen hitetek Istenben.

A szentmise végén a közönség elénekelte a Himnuszt.

A Kálvin-téri és Deák-téri templomban.

A Kálvin-téri református templomban is istentisztelet volt, amelyen *Barabás Samu* kolozsvári menekült esperes mondott meginditó beszédet. Vázolta a magyarságnak ezer éven át keresztényi önfeláldozással teljesitett hivatását a nyugati műveltség szakadatlan védelmében s most ránk zúditották az emberi poklok minden gonoszságát és szenvedését. Ám a magyarság ősereje meg nem törik ezeken

az uj csapásokon. Istenbe vetett hite és bizalma nem engedi egy percre sem csüggedni.

A Deák-téri evangélikus templomban is istentisztelet volt, amelyen *Raffay Sándor* püspök gyönyörü imádságot mondott Magyarország jövőjéért.

A megszállott vármegyék követeinek tiltakozása.

A megszállott vármegyék követei pénteken délután Pestvármegye székházának közgyülési termében ülést tartottak. Dr *Persay Ferenc*, Barsmegye alispánja elnöki megnyitójában elcsukló hangon hirdette, hogy él a magyar, áll Buda még. Az a szerződés, amelyet ma Párisban aláirtak, nem hozza a magyar békét. A hivatalos magyar kormány aláirhatta ugyan, de Magyarország népe békeszerződésnek elismerni nem fogja soha. Király Aladár, Háromszékmegye követe, előterjesztette a világ népeihez intézett kiáltványt, amely, miután felsorolja a békedelegáció sulyos, de nem méltányolt érveit és a szerződés kiáltó igazságtalanságait, igy végződik:

— A Magyarországra oktrojált béke ellen *utolsó csepp vérünkig, utolsó leheletünkig küzdeni fogunk.* Nem akarunk önérzetünk feláldozása árán kegyelemkenyéren tengődni. Nem akarunk porig megalázva a történelmi jogfeladás Kain-bélyegével homlokunkon megjelenni a népek szövetségének konferenciáján. Ide hallgassatok, világ népei: Megfogyva bár, de törve nem, él még a magyar nemzet. Nem csügged, bizik ősi erejében és a Ti meg nem rontott lelketek élő igazságérzetében. Őseink szent emlékére, a ma élő generáció becsületére és utódainknak tartozó kötelességünkre *ünnepélyesen megesküszünk, hogy Magyarországnak tőlünk elszakitott kétharmadát, azt a földet, amely elvitázhatatlanul a mienk, vissza fogjuk szerezni.* Vezéreink a honfoglaláskor vérszerződéssel vették birtokukba ezer évvel ezelőtt Magyarországot. A vérszerződés azt a kötelezettséget rótta ránk, hogy hazánkat, ha másképp nem lehet, *vérrel is, vassal is megtartsuk utódaink számára.* Meg fogjuk tartani, az Isten minket ugy segéljen!

A felvidék képviseletében dr *Szatmáry István*, Nyitra vármegye követe, a Délvidék képviseletében *Varjass Sándor* százados, a rutének képviseletében *Jaczkovics Iván* miniszteri tanácsos, a tót nemzetiségek képviseletében dr *Kmoskó Mihály* egyetemi tanár, Trencsén vármegye követe, a németek képviseletében dr *Schmied Henrik* középiskolai igazgató, a szászok képviseletében dr *Jekkel Péter* ny. államtitkár, a kolozsvári egyetem képviseletében dr *Lechner Károly* egyetemi tanár, végül a pozsonyi egyetem képviseletében dr *Korniss Gyula* egyetemi tanár szólt hozzá a kiáltvány szövegéhez, amelyet a követgyülés egyhangu lelkesedéssel elfogadott.

Tanácskozás az uj termésrendeletről.

Ellátják a magánalkalmazottakat és a munkásokat is.

A Közélelmezési Tanács ma nagyatádi *Szabó István* közélelmezési miniszter elnöklésével ülést tartott s foglalkozott az idei gabonaforgalomról szóló rendelettervezettel. Arra az álláspontra helyezkedett, hogy a szabad forgalomra csak azokat utalja, akik *áthárithatják a többletet*, amely a szabad forgalmi és a hatóságilag megszabott átvételi ár között mutatkozik. E szerint *teljes gondoskodás történik a köz- és magánalkalmazottakról, az ipari munkásokról, a hadseregről, a rokkantakról és hadiözvegyekről.* Épen ezért *három és fél millió métermázsa buzának* és rozsnak a termelésből való igénybevételét tartja szükségesnek. A fejkvóta leszállitását nem javasolhatja, tekintettel arra, hogy a népegészségügyi viszonyok igen rosszak. A kivetés a bevetett területek arányában *progresszive* fog történni, a kisbirtok kevésbbé lesz megterhelve, mint a nagybirtok. Kimondták *a vámőrlés további fentartását*, valamint az őrlési vámnak tizenöt százalékban való megállapitását és hogy az ebből várható több mint egy millió métermázsát kizárólag a termelőkre holdankint ujra kivetni igazságtalannak és kivihetetlennek tartanák, mert sem a kisbirtok, sem a nagybirtok a tervbevett három és fél millió métermázsánál többet nem bir el.

Az értekezleten Szabó István közélelmezési miniszter régi álláspontját tartotta fenn, még pedig azt, hogy bizonyos kvótát az ellátatlanok részére *a cséplésnél biztositani kell.* A fenmaradó mennyiség szabad forgalom tárgya lenne. Az árpa, zab, tengeri teljesen szabad forgalomba kerül. A külföldi szállitásokra vonatkozóan az állam magának tartja fenn a *felügyelet és ellenőrzés jogát.* A kivitel azonban *nem lesz állami monopólium.* A tervezett közélelmezési pótadót pénzügyi oldalról kivihetetlennek tartják. Vitás még az a kérdés, hogy *három hold* legyen-e a rekvirálásmentes terület minimuma. A buza ára tekintetében sincs még döntés, a vélemények többsége 500 és 600 koronás árak mellett foglalt állást. A minisztertanács a jövő héten tárgyalja a rendeletet.

A közbiztonság helyreállitása.

A nemzetgyülés holnap egyes sürgős természetü kérdéseknek megbeszélése végett *zárt ülést* tart. A pártok vezető politikusai már ma összeültek, hogy egyöntetü elhatározásra jussanak azokban a kérdésekben, amelyekben a pártoknak a holnapi zárt ülésen állást kell foglalniok. A kisgazdapártban egész este folytak az előkészitő tanácskozások, a kisgazdapárt részéről *Rubinek* és nagyatádi *Szabó* miniszterek, *Gaál Gaszton, Bottlik József, Meskó* államtitkár, a keresztény egyesülés képviseletében pedig *Rassay Károly, Hencz Károly* és a képviselők nagy számmal vettek részt a teendő lépések megbeszélésében. A tanácskozás eredményeképen elhatározták, hogy holnap a nemzetgyülésen zárt ülés elrendelését kérik s a pártok a kormánynyal egyetértőleg megállapodnak *a közbiztonság és a jogrend helyreállitására szükséges intézkedésekben.*

A nemzet katonái.

A hazaszeretet a szolgálati szabályzatban.

Az ország kormányzója elrendelte, hogy a katonai szolgálati szabályzatba a hazaszeretetet méltató következő fejezet vétessék fel:

„*A hazaszeretet* a nemzethez és a haza földjéhez való ragaszkodásnak ösztönszerü s egyben tudatos megnyilvánulása; az összetartozásnak élő érzése, mely minden honpolgárt egyénileg *az állami közösség tényezőjévé avat.* Mint nemzeti eszme: fentartója a mult szent hagyományainak, cselekvő munkása a jelennek és *szilárd alapja a jövőnek, kutforrása a nemzet erkölcsi erejének és anyagi jólétének, rugója a nemes tetteknek;* nehéz megpróbáltatások idején pedig *az állami lét legfontosabb támasza.*

Mindenekfelett *a nemzet katonájának legyen sajátja ez az erény, mely a haza iránt áldozatkész odaadást, az államfő iránt való szeretetet, hüséget és engedelmességet, a honfitársak iránt szerető önzetlenséget, a nemzet alkotmánya iránt pedig rendületlen hüséget követel.*

Hazafias kötelesség a haza védelmét szolgáló törvényeknek pontos megtartása s az erre irányuló rendelkezéseknek lelkiismeretes teljesitése. Ezt a kötelességet a nemzet katonája ne teljesitse kényszerüségből, hanem *lelkesedésből és önérzetes büszkeséggel.*

A katona mindenütt és mindenkor kész, hogy *hazájáért türjön és szenvedjen s ha kell, életet és vért áldozzon.*

A hazaszeretet ápolása, a nemzeti érzés ébrentartása és fejlesztése, minden parancsnoknak és katonának elsőrendü kötelessége. Erre a célra fel kell használni minden alkalmat, különösen a nemzeti és katonai ünnepeket és a történeti emléknapokat."

A tüzérség tisztelgése a kormányzónak.

A honvédelmi miniszter a katonai szolgálati szabályzatainak az ország kormányzója előtt való tiszteletadásra vonatkozó részében a következő helyesbitést tette: Ahol tüzérség van, ott, mihelyt a kormányzó a helység határát átlépi, továbbá amint a helység bejárásához és a szállásra érkezik, *harmincegy-harmincegy ágyulövés adandó le.*"

Aratási szabadság.

A honvédelmi miniszter elrendelte, hogy a mezőgazdasággal foglalkozó tényleges katonai szolgálatot teljesitő legénységi egyéneknek *junius 10-től kezdődően egymást követő turnusokban tiz-tiz napi aratási szabadság engedélyezhető.* A szabadság kezdetének időpontjára nézve figyelembe veendő *az egyes vidékek aratási ideje.*

Távirótisztek jelentkezése.

A magyar királyi összekötő csapat pótzászlóalj keretparancsnokság felhivja mindazokat a tartalékos, népfelkelő és szolgálaton kivüli viszonyban levő tiszteket és tisztjelölteket, akik a volt cs. és kir. táviróezredben, a volt cs. és kir. táviróiskolában vagy a volt m. kir. honvédtáviró iskolában nyerték távirómüszaki kiképzésüket és mint távirótisztek müködtek a háboru folyamán, a magyar királyi összekötő csapat visszamaradó különitmény parancsnokságnak (Budapest, Károly király laktanya) irásban az alábbi adatokat haladéktalanul jelentsék be: név, rendfokozat (tartalékos vagy népfelkelő), 1918 október 31-én állományilletékes csapatteste, távirókiképzését hol és mikor nyerte (cs. és kir. táviróezred vagy m. kir. honvéd táviróiskola) pontos lakcim (állandó és jelenlegi tartózkodási hely.)

Krassin londoni tárgyalásai.

Páris, jun. 3. (Havas.) Londonból jelentik: Tegnap kellett volna megkezdődniök a tanácskozásoknak Krassin és a legfőbb gazdasági tanács között. E tárgyalásokat egyelőre elhalasztották, mert *Gianini* olasz delegátus, a gazdasági tanács elnöke, nincs Londonban.

Bécs, jun. 4. A Wiener Allgemeine Zeitung jelenti Berlinből: Az ukrán sajtóiroda nyilatkozatot közöl *Krassin* londoni tárgyalásairól. Ebben a nyilatkozatban az ukrán kormány kijelenti, hogy egyáltalában *el nem fogja ismerni a londoni megbeszélések eredményét.* A bolsevista kormány az ukrán kormánytól semmiféle gabonát nem fog kapni.

A kémiai tudományok és a drágaság.

— Winkler és Buchböck egyetemi tanárok nyilatkozatai. —

A kémiai tudományok tudvalevőleg azok, amelyek a legtöbb anyagot: vegyszereket és eszközöket veszik igénybe nemcsak a tudományt továbbfejlesztő kutatásnál és buvárlatnál, hanem a tudomány tanitásánál is. Mindazok az eszközök, amelyekkel a tudományos vegyészet dolgozik, a háboru alatt a legnagyobb mértékben megdrágultak és ha a drágaságnak a tudomány szempontjából való jelentőségét vizsgáljuk, akkor ennek a kérdésnek okvetlenül külön fejezetet kell szentelni a kémiai tudományok szempontjából is.

A magyar kémia történetének tudós megirója: néhai Than Károly örökében a budapesti tudományegyetemen *Winkler Lajos* professzort találjuk a Than Károly régi laboratóriumában. Winkler tanár, aki a külföldi tudományos szakfolyóiratokban is jelentékeny nevet szerzett magának, az egyetem első számu kémiai intézetének a vezetője. Megkértük, hogy olvasóink számára nyilatkozzék arról, milyen befolyása van a mai elviselhetetlen drágaságnak a kémiai tudományok továbbfejlődésére és oktatásra. *Winkler* tanár munkatársunknak a következőket mondta:

— A drágaság a kémiai tudományok müvelésére és fejlődésére nálunk valóban bénitólag hat, mert hiszen különösen az utóbbi időkben mindazok az eszközök, amelyekkel ez a tudomány dolgozik, a megfizethetetlenségig megdrágultak, s azok beszerzése még más nehézségekbe is ütközik. Ez azonban eddig nem lett volna baj, mert a meglevő készletekkel az utóbbi évek alatt oly takarékosan bántunk, hogy azok hiánya miatt nem lehetett fennakadás. Nagyobb a baj a tudomány fejlesztése szempontjából a külföldi folyóiratok és könyvek kimaradása miatt. Az én intézetem könyvtára is sokat szenvedett, a kimaradt folyóiratok pótlására a mai magas árak és a rossz valutánk mellett alig gondolhatunk, sőt néhány folyóirat előfizetését is be kellett az anyagi eszközök hiánya miatt szüntetni. A kémia tudománya különösen az, amelynél az uj felfedezések, a haladás, a továbbfejlődés ugyszólván egyik napról a másikra történik s a külföldön is jóhirü magyar kémiának nagy hátránya, hogy most a kontaktust a fejlődés külföldi eredményeivel egy idő óta kénytelenségből elvesztette.

— Ami a kémiai tudományok tanitását illeti, ebből a szempontból a tudomány az anyagok és eszközök drágasága és a beszerzési nehézségek miatt eddig szerencsére nem szenvedett. A meglevő készletekkel való takarékos bánásmód, a gyakorlatok redukálása itt is szükséges volt ugyan, a pótlási nehézségek leküzdése itt se volt ugyan könnyü, de gondoljuk meg, hogy a hallgatók által fizetett dijak még a mult évben is ugyanazok voltak, mint az elmult legutolsó ötven évben, s csak ebben az esztendőben voltunk kénytelenek a dijakat mérsékelten felemelni. Az én intézetem dotációja az állam részéről jelenleg körülbelül ötezer korona, a hallgatók 40 korona laboratóriumi dijat s kémlőszerre és biztositékra szintén 40 koronát fizetnek, mindez oly csekélység, hogy az anyagok és müszerek horribilis ára mellett, ha nem lett volna készletünk, mit se fedezhettünk volna belőle. A rövid szemeszterek már nagyobb hátrányára vannak a tanitásnak, de az igazán szorgalmas s nem a diplomáért, hanem magáért a tudományért dolgozó hallgatók ezt a nehézséget is derekasan leküzdik s jóformán szünet nélküli munkával mindent elkövetünk, hogy az oktatás hátrányt ne szenvedjen. A készleteink kimerülése esetén természetesen ebből a szempontból is nagyobb nehézségekkel kellene megküzdeni.

A Winkler professzor információja után kerestük a második számu kémiai intézet vezetőjét: *Bugarszky* egyetemi tanárt. Ennek más elfoglaltsága miatt és távollétében első tanársegédje: dr *Pacsu Jenő* a következőket mondta:

— A tanitásnál szükséges anyag még a régi megtakaritott készlet, mely azonban már legfeljebb egy-két szemesztert bir ki, s ha elfogy, uj anyag beszerzése valóban lehetetlen lesz, mert már az eddig szükséges pótlás is nagyon nehéz volt. Az intézetnek félévenkint három-négyszáz hallgatója van, ezek fejenkint negyven korona kémszerdijat fizetnek, amely azonban a kétszeresre felemelt s igy ma körülbelül hétezer koronát tevő állami dotációval együtt sem elég a fogyasztott anyag fedezésére, hiszen ma a legolcsóbb szerek, pl. a sósav, kénsav, salétromsav, melyeknek kémiailag tisztáknak kell lenniök, s amelyeket az intézeti munkánál valósággal ugy, olyan mennyiségben szoktunk használni, mintha viz volna, ma méregdrága áron is alig kaphatók, a békeidőkben ezek ára számba se jött. Például a nátronlug kilójáért valamikor 1.50—2 koronát fizettünk, ma 120—140 koronáért is alig kapjuk. Különösen drágák az ezüstsók; egy kiló ezüstnitrát békeára 78 korona volt; ma száz grammért 800, tehát egy kilóért 8 ezer koronát kell adni.

— A mi intézetünk a szaklapokat, folyóiratokat legnagyobbrészben a háboru alatt is megkapta, de egy pár példány mégis elmaradt, ezek ma a valutakülönbség mellett szintén igen drágán lesznek csak pótolhatók. A müszerek drága árát nem lehet megfizetni. Most rendeltünk egy pasztillaprést. Nézze! — folytatta s egy kis deszkaállványra erősitett vasemeltyüt mutatott — ez az egyszerü h–

semmiség, egy deszkalap, egy vaskar s egy kis acéltok a pasztillák préselésére, ez ma kétszázötven márka. Számitsa ezt át koronaértékbe!

Fölkerestük még a harmadik számu kémiai intézet vezetőjét, *Buchböck Gusztáv* egyetemi tanárt, aki a következőket közölte velünk:

— A vezetésem alatti intézetben csupán fizikai és kémiai gyakorlatok folynak, amelyek sokkal kevesebb anyagot emésztenek, mint a másik két intézet munkája. A gyakorlatokhoz szükséges anyagot eddig a készletek fedezték, amit pótolni kellett, azt bizony csak nehezen s legtöbbször a lánckereskedőktől, vagy esetenkint ott szereztük be, ahol találtuk. Eddig fennakadás nem volt. De tekintettel arra, hogy a háboru alatt a kétszeresére felemelt összes dotációja az intézetnek ma se több, mint 4750 korona, elképzelhető, hogy ha a készletek elfogynak, el lehetünk készülve a fennakadásra is. Csak egy példát mondok: a napokban az egyik hallgatóm véletlenül eltört egy Beckmann hőmérőt, melynek ára rendes időkben harminc márka volt. Az egyik helybeli cégnél *nyolcszáz* koronát fizetett érte. Ha a drágaság hamarosan nem enged és a fogyó készletek pótlása megfelelő anyagi eszközökkel nem lesz lehetővé téve, akkor bizony arról lehet szó, hogy csak *az* assziszensek fognak demonstrálni a hallgatók előtt, de a hallgatók a kisérletezéstől el lesznek zárva, ami a kiképzés kifogástalansága szempontjából semmi esetre se volna kivánatos.

Szinház és zene.

* (Az Arany kakas.) A **Vigszinház** a jövő szombatra ismét műsorra tüzte egyik évekkel ezelött sokszor adott, vidám, énekes darabját, az *Arany kakast*. *Gombaszögi Ella, Molnár Aranka, Vendrey* és *Lukács* játszák a főszerepeket. A jegyeket már árusitják.

* (Az olaszok a Városi Szinházban) ma a *Pillangó kisasszonyt* adják. Holnap, vasárnap délután uj *Tosca, Manzilli* kisasszony mutatkozik be; Cavaradossit *Ferrario Arturo*, Scarpiat *Palermi Perna* énekli. Este *Rigoletto* kerül szinre. Hétfőn *Fauslot*, kedden *Mignont* adják.

* (Vasárnap délutáni előadások.) A **Király-szinházban** holnap, vasárnap, délután mérsékelt helyárakkal a János vitéz kerül szinre 3 órai kezdettel. a Magyar szinházban fél 3 órakor rendkivül mérsékelt helyárak mellett a Rákosi-iskola növendékeinek vizsgálati előadásául a **Dolovai nábob lánya** van műsoron.

* (Ma este 6 és fél órakor lesz a Három a vén lány) bemutató előadása a Budapesti szinházban. *Erdészlány* és *Ártatlan Zsuzsi* idejét juttatja a direkció eszébe az az érdeklődés, mely ezen operettujdonság iránt mutatkozik. *Villamos és omnibuszkocsikról 8½ órakor* az előadás befejezésekor gondoskodás történt. Jegyek már a jövő heti előadásokra is válthatók.

* (Denker Anny operaénekesnő) Urnapján rendezte növendékhangversenyét a Vigadóban. A nagyszámu közönség, mely zsufolásig megtöltötte a termet, gyakran és szivesen tapsolt a tanitványoknak. Eltekintve egy kis lámpaláztól, minden egyes növendék tanuságot tett a psychologiai alapra fektetett oktatás helyességéről. Remélhető, hogy módszere hamarosan hóditani fog. A hirlapirók nyugdijintézete javára 2000 koronát jövedelmezett a hangverseny.

* (Ma lesz 7 órakor) a **Keringőszerelem** premierje a *Fővárosi Orfeumban*. Honthy, Hanna, Berczelly, Várnay, Járay, Szabó játszák a főszerepeket.

* (Cimert kap minden szinész) a Szinházi Élettől. *Incze Sándor* hetilapja ugyanis cimerpályázatot irt ki s a közönség originális cimerekkel pályázik. Egyébként a *Szinházi Élet* e heti száma az aktuális, illusztrált cikkeken kivül *Szomaházy*-regényt, fényképet és a *Szép Heléna* szövegkönyvét adja az olvasónak.

* (Külföldiek a Scala-szinházban.) Külön szint ad estéről-estére a Scala-szinház nézőterének, hogy a Budapesten időző összes entente-missziók, az amerikaiak, angolok, franciák s olaszok, tömegesen keresik fel, hogy lássák a *Szép Helénát*.

* (A Budai Szinkörben) ma, szombat este lesz a *Koldusdiák* c. nagy operette-reprize, a főszerepekben *Kulcsár Juliskával, Szebeni Margittal* és *Halmos Jánossal*. A premier-számba menő klasszikus reprizt őszinte érdeklődéssel várják. Vasárnap este ugyancsak a *Koldusdiák*, vasárnap délután pedig a minap felujitott és azóta állandóan műsoron levő *Kis szökevény* kerül szinre.

* (A Beszédművészeti Iskola) vizsgai előadását vasárnap délután hat órakor tartja a Kamara szinház szinpadán. Szinre kerül Sudermann Pillangócsatája.

* (Vasárnap délután és este Három a vén lány) operett kerül szinre a Budapesti szinházban. A délutáni előadás 3, az esti 7 órakor kezdődik.

Kiméletlen statáriumot hirdet a kormány.

Simonyi-Semadam Sándor miniszterelnök ma a következő hirdetményt bocsátotta ki:

HIRDETMÉNY!

A mai sulyos időben a nemzet jövője mindenekfölött a törvényesség, jogrend és a közbiztonság fentartását követeli meg. Parancsoló kötelessége tehát minden igaz hazafinak, hogy teljes odaadással támogassa a kormányzatot erre irányuló tevékenységében. *Áruló módon vét hazája ellen az, aki e kötelességét megszegi.*

Még mindig akadnak *olyan hazafiatlan elemek, akik gonoszságból vagy elvalcultságból a közrendet vagy közbiztonságot aláásni megkisérlik.* Egyesek ilyen üzelmeikhez jóhiszemü tömegek félrevezetésére *a hazafiság jelszavát használják fel cégérül*, söt olyanok is akadnak, akik *a nemzeti hadsereg egyenruhájával visszaélve*, igyekeznek árnyékot vetni ennek az intézménynek — szebb jövőnk legfőbb zálogának — mocsoktalan hirnevére.

E sajnálatos jelenségekkel szemben a kormányzat eltökélt szándéka *a már kiadott rögtönbiráskodás (statárium) értelmében a legkiméletlenebb szigorral eljárni.* A kiadott rendeletek szerint statárium alá esik *a hütlenség, a lázadás, gyilkosság, szándékos, a közegészség ellen halál okozásával elkövetett büntett, a rablás, a gyujtogatás,* a vizáradás okozásának büntette, vaspályákon, (távbeszélőn), hajókon elkövetett közveszélyü cselekmények büntette.

A kormány különösen figyelmeztet mindenkit, hogy a statárium kiterjed *az emberölés kisérletére*, tehát azokra a cselekményekre is, amelyek bár eredményt nem értek el, de az emberi életet veszélyeztetik. Figyelmeztet mindenkit arra is, hogy a büntetőtörvény értelmében lázadás s mint ilyen, statárium alá esik *az a csoportosulás is*, amelynek célja az, hogy *valamely osztályt, nemzetiséget vagy felekezetet fegyveresen megtámadjon*. Fegyver minden olyan eszköz, amely alkalmas az emberi élet kioltására.

A statárium alá eső cselekmények büntetése: halál.

Aki ilyen cselekményt követ el, azonnal *rögtönitélő biróság elé állittatik.*

Tilos a közrendet veszélyeztető *minden csoportosulás, fölvonulás vagy gyülekezés*, továbbá *a jogosulatlan fegyverviselés* és a katonai vagy más hatósági jellegü *egyenruha jogosulatlan viselése.*

A megszabott *zárórát pontosan meg kell tartani.*

A rend fönlartása fölött *a rendőrséggel karöltve a katonai karhatalom* is őrködni fog. Az őrjáratok a kapott utasitáshoz képest a közrend megzavarására irányuló minden cselekménnyel szemben *a legkiméletlenebbül fognak föllépni* és az ellenszegülőkkel szemben *fegyvert fognak használni.*

Budapest, 1920. junius 4. napján.

Simonyi-Semadam Sándor
m. kir. miniszter.

Napi hirek.

— (Orvosi dijszabás Debrecenben.) Hajdumegyében és Debrecenben az orvosszövetség ujra megállapitotta a dijszabást, kimondva, hogy az orvosok szivesen veszik, ha az őket igénybevevők a háboru kitörése előtt érvényben volt piaci árak alapján természetben egyenlitik ki számlájukat. Egy látogatás dija nappal 60, éjjel pedig 100 kor. A háziorvos évi fizetése 2000 korona. Az orvosi bizonyitványért 60 korona jár. Amikor a doktorok ama óhajukat fejezik ki, hogy élelmiszerekben fizessék őket és pedig a háboru előtt érvényben volt piaci árak szerint, megjegyzik, hogy ez esetben nem a mai fölemelt orvosi dijszabás, hanem a háboru előtt érvényben volt számit.

— (A lakásügyek) miniszteri biztosának eddigi hatáskörét tudvalevően kettéosztották. Budapesten és az itteni államrendőrség működési területéhez tartozó környékbeli községekben felmerülő lakásügyekben a beadványokat ezentul a budapesti Lakáshivatal elnökéhez kell cimezni. Vidéken a lakáshivatalok és a lakásügyi hatóságok megmaradnak és felettük a főfelügyeletet dr Borsos Endre lakásügyi miniszteri biztos fogja gyakorolni. Az igazságügyminiszter lakásügyekben senkit sem fogad.

— (Uj francia marsallok.) A párisi Matin szerint Millerand miniszterelnöknek az a szándéka, hogy Deschanel elnöknek junius 14-ike alkalmából *Castelnaus* és *Liauthy* tábornokok marsallokká való kinevezését javasolja.

— (Támadás Weisz Manfréd titkára ellen.) Az államrendőrség félhivatalos könyomatosa, a Magyar Országos Tudósitó jelenti: Ma éjszaka tiz-tizenkét főből álló csőcselék megtámadta Weisz Manfréd titkárát, aki futásnak eredt és bemenekült a villába. A csőcselék utána rohant és üldözőbe vette. A titkár a folyosó ajtaját bezárta maga után, mire a támadók beverték az üvegajtót. Eközben lehet, hogy többen sérülést szenvedtek, mert a lépcsőház vérfoltokkal van tele és a komornyik szobájában levő mosdótálban mosták meg véres kezüket. A gyorsan megjelent rendőri készültség a támadókat elriasztotta. A rendőrség felhivja az orvosokat és a kórházakat, hogy amennyiben kézsérüléssel jelentkeznék valaki, nyomban jelentsék fel az illetőt a rendőrfőkapitányságon.

— (A tisztviselők nyaraltatása) érdekében mozgalmat inditott a Keresztény Szocialista Magántisztviselők Országos Szövetségének jóléti intézménye. Arra kérik a vidéki keresztény magyarságot, fogadják szeretetükbe az erre nagyon is rászorult magántisztviselő társaikat rövid két-három heti ellátásba mérsékelt áron, vagy, aki ezt megteheti, teljesen ingyon adva otthont, hiszen csak rövid időről van szó. A jelentkezők előjegyzését a szövetség (Scitovszky-tér 2.) fogja nyilvántartani.

— (Fehércukor előjegyzés) történik e hónap 7-től 10-ig naponta reggel 9—12-ig, délután 4—7-ig az I. ker. Felebarát Csoportnál, I. Kristina-tér 1. I. em. Az eddig cukorra befizetett tagok, minthogy árkülönbözet van, nyugtájukat hozzák el.

— (Felhivás a krisztinavárosiakhoz.) A Budai Polgári Kaszinó vezetősége felkéri mindazokat, akik a tavalyi urnapi körmenetkor a Cserni-féle terrorcsapat kezébe kerültek, hogy vasárnap, junius 6-án, reggel negyednyolc órakor jelentkezzenek a kaszinó kistanácstermében, (Krisztina-tér 1.) ahonnan együtt mennek a plébánia-templom szentélyébe.

— (Gyári katasztrófa Györött.) A győrszigeti Kohn-féle olajgyár telepén robbanás történt és az egész telőzet lángba borult. A kivonult tüzoltóságnak sikerült megmenteni a szomszédos épületet. *Czigány Antal* gépész, akinek aznap lett volna az esküvője, a kórházban *belehalt* égési sebeibe. Kiszenvedett *Mozden Vendel* munkás is, akit a hatalmas robbanás ereje tizennégy méter távolságba vágott ki. A katasztrófa okát még nem deritették ki. A vizsgálat tart.

— (Egy százados családjának tragédiája.) Gödöllén élt szerény viszonyok között Czurda Oszkár volt 30-as honvédszázados feleségével és négy kiskoru gyermekével. Szerdán délután vendégek érkeztek a századoshoz: feleségének VIII. gimnazista fivére és Koós Árpád rokkant katonatiszt. Estefelé kiment a közeli erdőbe Koos Arpád, a százados feleségének fivére és a gyerekek, hogy a vacsorához gombát szedjenek. Örömmel vitték haza a gombát, de annyira éhesek voltak, hogy sürgették a századosnét a vacsora elkészitésére. A századosné sietségében a megmosott gombát hámozatlanul a zsirba dobta és sietve egy-két tojást ütött reá. A tojás a gombán megkeményedett, a gomba azonban félig nyers maradt, de azért mindnyájan jóizüen megették. Másnap reggel valamennyien rosszul lettek. Az orvos gyomormosást eszközölt, hánytatót adott, de egyik mód sem használt, csütörtök estére Czurda századosnak mind a négy gyermeke és felesége, valamint a századosné gimnazista fivére rettenetes kinok között meghaltak. Pénteken reggel Czurda Oszkár százados is meghalt. Koós pedig agonizál. Czurda Oszkár sógora Marher Aladár fővárosi tanácsnoknak.

— (A gyilkossággal vádolt tábornok.) A bécsi legfelsőbb itélőszék büntetőtanácsa pénteken tárgyalta Lütgendorf tábornok gyilkossági pörét. A tábornokot azzal vádolták, hogy 1914 augusztusban Sabácban birói eljárás nélkül kivégeztetett három katonát, akik részegen lövöldöztek. Az itéletet szuronnyal hajtották végre. A vádlott generális azzal védekezett, hogy nehéz szivvel adta ki a parancsot a kivégzésre, de ezt parancsolta a haditörvény, a szolgálati szabályzat és a fegyelem föntartása. A hallgatóság tetszésnyilvánitásai közben hivatkozott arra, hogy csapatai közt a háboru utolsó napjáig fegyelem volt és mindvégig hüen szolgálták a legfelsőbb hadurat. A törvényszék bünösnek mondotta ki a tábornokot nyilvános erőszak büntettében és ezért hat havi szigoritott helyőrségi fogházra itélte, a harminchét napi vizsgálati fogság beleszámitásával.

— (Két kommunista ujságiró.) Boross F. László és Hajdu Pál bünügyét tárgyalta Surgoth táblabiró tanácsa. Az ügyészség lázadással, felségsértéssel, sajtó utján elkövetett izgatással vádolta őket és a biróság Borosst tiz évi, Hajdut pedig nyolc évi fegyházra itélte.

— (Bokányit Jászberényben fölmentették.) A szolnoki ügyészség mint bünsegédet, gyilkosság büntettével vádolta *Bokányi Dezsőt*, akit most a szolnoki törvényszék fölmentett. A volt népbiztosok bünperével kapcsolatosan tovább folyik ellene a bünvádi eljárás itt Budapesten.

— (Személyi hir.) Dr Rassay Károly nyug. államtitkár, nemzetgyülési képviselő Budapesten ügyvédi gyakorlatát megkezdette.

— (Kifogott holttest.) Thököl község elöljárósága értesitette a főkapitányságot, hogy a község határában egy 30—40 év körüli férfi holttestet fogtak ki a Dunából. Fehérneműjében K. I. monogramm. A holttesten külerőszak nyomai nem láthatók.

— (A tuszok letartóztatója.) Guzi János szakszervezeti titkár állt Surgoth Gyula gyorsitott tanácsa előtt, akit többrendbeli személyes szabadság megsértésével vádolt a királyi ügyészség. Tanuként kihallgatták Rakovszky Istvánt, a nemzetgyülés elnökét is, aki azt vallotta, hogy a vádlott vele és családtagjaival kiméletesen bánt, söt megvédte őket a vörösőrök erőszakoskodásaitól. A biróság az enyhitő körülmények figyelembevételével két évi fogházra itélte a vádlottat.

	OPERAHÁZ (6)	NEMZETI (½7)	VIG (7)	MAGYAR (7)	VÁROSI	KIRÁLY (7)	BELVÁROSI (7)	SCALA SZINH. (7)
Szombat	A nürnbergi mest.	Ember tragédiája	A halók. ellenőre	A tüzpróba	Pillangó kisassz.	Cigánygrófné	A báró levelei	Szép Heléna
V. d. u.	—	A nagymama	Szerelem vására	Dolov. náb. leánya	Tosca	János vitéz	—	Pünkösdi rózsa
V. este	Pillangó kisassz.	Fekete lovas	Taifun	Silvio kapitány	Rigoletto	Cigánygrófné	A bárónő levelei	Szép Heléna
	Budapesti Szinház	JARDIN (½9)	ROYAL ORF. (½8)	FŐV. ORFEUM (7)	FASOR KAB. (8)	Nyári Apolló (½8)	ANDR.-UTI (½8)	Feketemacska ½8
Ma	(½7) Premiér	Hegedüs fellépte	Rosello Bolondokháza	Keringőszerelem	Elza. Nászuton	Megnyitó a napokban	Fehér es fekete Az ajándék	Hogy kell férjet fogni
	Budai Szinkör ½7	FŐV. KABARÉ (9)	Kertmozi (½9, 10)	OMNIA (4, 6, 8)	CORSO ½6, ½8 9	TIVOLI ½5, ½7, ½9	NYUGAT 4, ½7, ½9	INTIM KAB. (8)
Ma	Koldusdiák	Kabaré és packett-táne	Miss American IV.: Veritás	A burlingtoni jaguár III.	Miss American III.: Égő város	Miss American II.	A burlingtoni jaguár II.	Flört. Rablók

— (A Germánia-szobor sorsa.) A strassburgi egyetemi hallgatók több izben követelték hogy *Germánia* szobrát, mely az egyetem épületén belül állott, távolitsák el. Minthogy a hatóság kitérő, illetőleg halogató választ adott, a minap estefelé nagy csapat hallgató jelent meg az egyetemen és lerombolta a német uralmat jelképező szobrot. Germánia fejét létrára tették, körülhordozták és a héliopoliszi győző lábaihoz dobták engesztelő áldozatul. Nagy kiváncsi néptömeg verődött össze, melyhez az egyik diák beszédet intézett, megmagyarázván a tüntetés hazafias jelentőségét. Utána a diákok s a nép elénekelték a Marseillaiset s szétoszlottak.

— (Egy hős gyerek utolsó kivánsága.) A lillei haditörvényszék felelősségre vonta Deneque Louist és kedvesét, Dauchy Mariet, akik a németeknél denunciálták a tizenhét éves Trulin Leót, egy belga gyereket, aki a birt hadsereg számára fontos küldetéseket végzett. Kétszer hatolt be a német vonalba. Elfogták és kivégezték. Halála előtt levelet irt szüleinek. Tudta, hogy Denequeék árulták el és ezt irta anyjának.

— Bocsáss meg Denequenek. Ez haldokló fiad utolsó kivánsága.

Nem engedte bekötni a szemét, sem a kezét nem engedte bekötözni. Denequet mégis följelentették azok, akik az árulásról hallottak. Itéletet még nem hoztak.

Törökország válaszjegyzéke.

Bécs, jun. 4. Párisból táviratozzák: Törökországnak a békefeltételekre adott válaszjegyzékét legközelebb maga a nagyvezér viszi Párisba. Hir szerint a jegyzékben a következő ellenvetések vannak: *Törökország hozzájárul Palesztina és Örményország autonómiájához*, de nem akarja elismerni függetlenségüket. *Törökország nem hajlandó átengedni Tráciát Görögországnak*, de abba beleegyeznék, hogy ennek a tartománynak politikai és közigazgatási autonómiát engedélyezzenek. Ha ez meg nem történnék, azt követeli Törökország, hogy utasitsák a népszövetséget arra, hogy kormányzót nevezzen ki e tartományok részére. *Smyrnát* illetőleg azt kivánja Törökország, hogy ennek a területnek hovatartozását és alkotmányát a népszövetség állapitsa meg.

KÖZGAZDASÁG.

* A Wiener Bank-Verein igazgatótanácsa mai ülésén az igazgatóság elé terjesztette az 1919. évi mérleget, mely az előző évi nyereségelővitellel 142.103,895.24 K (előző évben 61.438,502.53 K) brutto nyereség mellett 43.861,438.89 K (előző évben 13.067,746.87 K) tiszta nyereséget tüntet fel. Az igazgatótanács elhatározta, hogy az idei junius 28-ára egybehivandó közgyülésnek javasolni fogja, hogy a tartalékalapnak rendes és rendkivüli javadalmazására összesen 13.344,024.70 K (előző évben 246,552.02 K), az alkalmazottak nyugdijalapja javára 10.000,000 K (előző évben 2.400,000 K) fordittassék, osztalék fejében részvényenkint 34 K = 8½% (előző évben 20 K — 5%) fizettessék és 3.810,678.63 K uj számlára elővitessék. Végül a közgyülésnek javasolni fogja, hogy az alaptőke 180.000,000 koronáról 300.000.000 koronára emeltessék.

* A tőzsde pénteken is zárva maradt gyásza kifejezéséül. A bankok és irodák sem nyiltak ki és az ország gazdasági vérkeringése megállt e történelmi napon. A' börzén csak hétfőn indul meg az üzlet. X X
X X X X X X X X X
X X X X X X X X X

* (A Magyar Általános Kőszénbánya Részvénytársulat igazgatósága megállapitotta az 1919. üzletév mérlegét és elhatározta, hogy a junius 23-án megtartandó közgyülésnek részvényenkint 60 korona osztalék fizetését fogja javasolni, továbbá, hogy az értékcsökkenési számlák dotálása után az általános tartalékalapra 1.600.000 K; adományul a tisztviselők nyugdijalapjának 400.000 K; a bányatárspénztáraknak 500.000 K; a munkások üdülési szabadságalapjának 500.000 K és szibériai foglyaink hazaszállitására 400.000 K forditassék. A hazai szénbányászat ügyének hathatósabb előmozditása érdekében az igazgatóság egy millió koronás alapot javasol létesiteni, amelynek évi kamatai a szénbányászatnak ugy tudományos, mint gyakorlati fejlesztését szolgálnák és amely módot nyujtana arra, hogy a szénbányászat fontosabb kérdéseit tárgyaló művek, tanulmányok, kutatások, stb. megfelelően támogattassanak.

* A bécsi értéktőzsde pénteki zárlata: Osztrák koronajáradék 88.50, Májusi járadék 90, Februári járadék 91.75, Magyar aranyjáradék 250, Magyar koronajáradék 119, Török sorsjegy 1555, Anglo bank 800, Magyar bank 1120, Bankverein 877, Osztrák hitel 1085, Magyar hitel 1715, Magyar jelzálog 510, Laenderbank 1000, Osztrák-magyar bank 4600, Unió-bank 940, Zivno 1525, Adria 9400, Gőzhajó 9770, Lloyd részvények 21500, Államvasut 3795, Déli vasut 516, Államvasut élvezeti jegy 2550, Aussigi 7390, Klotild 2300, Siemens 1600, Alpesi 3380, Bánya és kohó 8950, Aegydia 1950, Felten 4275, Krupp 1530, Poldikohó 2410, Prágai vas 6350, Rima 2990, Skoda 2235, Fegyver 3195, Esztergom-szászvári 2650, Északmagyar szén —, Rossici 2560, Salgó 5600, Trifaili 3370, Magyar általános szén 6400, Urikány 4250, Vaitscher 13600, Daimler 1080, Ruston 2031, Apolló 3600, Fanto 14300, Kárpáti 9150, Galicia 16580, Schöller 7100, Magyar vasuti forgalmi 1000, Budapesti fa 1210, Merkur 920, Kóburg 2730, Dollár 181, Lei 379, Lira 10.60.

* Zürichben igy zárultak a devizák: Berlin 13.05, Hollandia 201, Washington 5.49, London 21.57, Páris 42.15 Milano 32, Brüsszel 44.25, Kopenhága 93, Stockholm 118, Krisztiánia 97, Madrid 89, Buenos-Aires 231, Prága 12, Zágráb 5, Budapest 3,10, Varsó 2,90, Bécs 4, Osztrák bélyegzett korona 4.

* Az eső kiterjedt az egész országra s kitünő hatással lesz a tavasziakra és a kapásokra, de az ősziek hozamát is feljavitja. Érdekes, hogy a pénteki wieni tőzsdén, ahol egyébként kedvetlen volt a hangulat a Magyarországon beállt csapadék hirére a Magyar hitelrészvények árfolyama közel 200 koronával emelkedett, ami szinte párját ritkitó esemény e vezető papir történetében.

* Árzuhanást jeleznek Marseilleből: magvak, hüvelyesek, olaj, kakao, ruggyanta, bőrök — kereslet hiján — olcsóbbodtak.

* A gabonaforgalmat szabályozó rendelet tervezetének szövegét pénteki ülésén véglegesen megállapitotta a közélelmezési tanács nagyatádi Szabó István elnöklésével tartott ülésen. A rendeletet kedden teszik közzé.

SPORT. Grosz István prágai szerepléséről pénteki számunkban közölt hirünk — téves tördelés folytán — csak hézagosan számolt be. Grosz eredményei: 1500 m.: 1. Grosz 4 p. 36 mp. — 800 m: 1. Weinberger (WAC) 2 p. 07.8 mp., 2. Grosz 2 p. 10 mp. — 400 m: 1. Leber (München) 55.2 mp., 2 Lederer (WAC) 55.2 mp., 3. Grosz 58.8 mp.

A budai athletikai versenyen, amelyet a BBTLE rendezett, a következő eredményeket érték el: 200 m: Fixl (MAC) 23.6 mp., 1000 m. junior: Pártos (MTK) 2 p. 47.2 mp., 3000 m.: Buday (MAC) 9 p. 46.4 mp., távolugrás: Klucsik (MTK) 6.10 m., sulydobás: Bedő (BEAC) 12.87 m., diszkoszvetés (junior): Gergye (OTE) 31.77 m., gerelyvetés: Korészek (MAC) 41 m.

Ehrlich és Friebével két osztrák rekorder áll starthoz a BEAC vasárnapi margitszigeti versenyén. Ehrlich a 400 m.-es sikfutás 52.1 mp.-es rekordját, Friebe pedig az 1500 m.-es sikfutás 4 p. 09.6 mp.-es rekordját tartja. Fried többszörös bajnok a 800 és 1500 m.-es sikfutásban. Haidegger vasárnap győzött Bécsben egy 1000 m.-es sikfutásban 9 p. 30.2 mp.-es idővel, Weilheim pedig a WAF ujonnan feltünt fiatal sprintere.

A MUSz ifj. bajnoki versenyén, amelyet a Császárfürdő uszodájában tartottak meg, a főbb eredmények: 100 m. (gyors): Skaloud 1 p. 11.6 mp., 100 m. (mell): Széchy 1 p. 32.4 mp., 100 m. (háton): Kupfermann 1 p. 26.8 mp., 400 m. Las Torres-emlékverseny: Turnovszky 6 p. 09 mp.

A Sacelláry-vándordijas országos birkozóversenyt junius 19-én és 20-án rendezi a BAK, amely e vándordijnak kétszeres védője. Nevezési határidő: junius 12.

A budapesti csendőr tart. ezredek junius 8-án (kedden) box- és footballmérkőzést rendeznek a FTC üllői-uti pályáján. A csendőr-alakulat legjobb labdarugói (Szamossy, Wiener, Zavaros, Kiss, Hlavay, Rauchmaul, Zain, Molnár, Pataky, Tóth, Bakó) a MAFC ellen fognak szerepelni. Jegyek a MOVE irodájában (Harisbazár.)

Ügetőverseny. A szombati programm főszáma a Gayton L. verseny. A 26.000 koronás dijban nagyobb mezőny várható a starthoz. Jó esélylyei indulnak: Pazar, Mimosa és Pusztagyöngye. — Tipjeink ezek: I. Levelekí istálló—Bukarest. II. Szigetistálló—May. III. F. T.—Rudolfshofi istálló. IV. Pusztaberényi ménes—Ryerson. V. Boglár—Ida. VI. Pazar—Mimosa. VII. Bernrieder hajtás — Gróf Sennyey hajtás VIII. Pusztaberényi ménes—Szabad.

Bécsben holnap futják a Nyári nagy handicapet. A 30.000 koronával dijazott 2000 méteres versenyben Marion, Hupferl és Kongo kaptak kedvező sulyt. Jelöltjeink a szombati versenyekre: I. Motte—Nixnütziges. II. Nem elég—Tónika. III. Lesvári ménes—Boxerl. IV. Marion—Hupferl. V. Hg. Benajad istálló—Kamarilla. VI. Pretzner lovaglás—Ninuska. VII. Hübéres—Erstling.

Főszerkesztő: DR. LÉGRÁDY OTTÓ.
Felelős szerkesztő: LENKEY GUSZTÁV.